

JEHOVA JUVA PROPITIUS
RIGALITER
RATA,

*V. Gadebusch
Abjournierung d. Acad.
d. 17. d. 17. p. 180.*

Quam

PRÆSIDE

VIRO PLURIMUM REVERENDO, EXCELLEN-
TISSIMO ATQVE AMPLISSIMO

DN. M. ZACHARIA
GRAPIO,

S. S. Theol. Ddo. Phys. ac Metaph. Prof.
Publ. Ord. ædis Jacob. Archi-Diacono vigilantissimo,
Præceptore atqve Patrono suo multis nomi-
nibus colendo,

Publico placidoqve Eruditorum Examini
IN AUDITORIO MAJORI

d. Junii Anni MDCXCIX, horis consuetis
submitte

AUCTOR

JON. JOH. PHRAGMENIUS,
Rigã-Livo.

ROSTOCHII,

Typis JACOBI RICHELII, Ampliff. Sen. Typogr.

Summæ fidei
TRIUM-VIRIS

Inclytæ Regiæ **RIGÆ,**

Metropoleos atq; Emporii per Livoniam longè Celeberrimis
Qvos, ut indissolubilis amicitia infucata nexus junxit:
ita & à me hac in pagella conjungendis.

ILLUSTRI, CONSULTISSIMO, AMPLISSIMO, EXCELLENTISSIMO QVE
DOMINO

DN. JUSTO de PALMBERG,

Senatûs Patrii quondam Syndico atqve Civitatis Rigenfis in
aulam Regiam ultra duo Iustra Deputato, Patriæ salutis Conservatori,
Parario, tum Judici terrestri Regio, hodie Vice-Præsidi
Dicasterii Regii Dorpatensis.

SUMME REVERENDO, AMPLISSIMO ATQVE EXCELLENTISSIMO
DOMINO

DN. M. DAVIDI CASPARI,

Archi-Ecclesiastæ ædis Cathedralis fidelissimo, Consistorii
Adfessori dexterrimo, Perillustri Gymnasii quondam Philos. nunc S. S.
Theol. Prof. Publ. Celeberrimo, Primario, Scholæqve
Inspectori vigilantissimo.

GENEROSO, MAXIME STRENUO, AMPLISSIMO ATQVE CONSULTISSIMO
DOMINO

DN. HERMANNO WITTEN
â NORDECK,

Viro, variis in Amplissimo Senatu antea officiis ritè defunctis,
maximè Claro, Conspicuo; nunc Civitatis Camerario Primario, Curiaq;
Sacra Adfessori longè Gravissimo.

Literarum bonarum Patronis Maximis,
Summis, Evergetis meis nunquam non piè suspiciendis

Fonte Salutis salutem & felicitatem omnigenam.

MÆ.

1463 : 43327692

MÆCENATES SUMMI.

UNò ferè omnium circumferri ore consuevit tritum calca-
tumque illud: *Patria est, ubicunqve bene est; Vel ut alius:*
(*) *Patria est unde, non ubi bene est.* Hoc quamvis effa-
tum suò sibi constet pretiò, imò & suò modò veriverbium
dici mereatur: nunquam tamen induci possum, qui con-
cedam, solum mihi fortunatum Patriæ meæ propriè ita dictæ esse præfe-
rendum. Si enim (**) *charissimò illò titulò in vera argumentum grati-
tudinis fortunam extera regionis nostram facimus: quanto magis blanditiis
plena vox competet urbi, quæ nos, ut peregrini etiam secundò rerum suc-
cessu uteremur, benigna mater genuit,* imò fovit, aluit, bonos mores juxta
Artes Liberales fidei Præceptorum curâ instillavit, & quòd maximum est,
nec absentibus auxiliatrices subtrahit manus; quò nomine imprimis *Ma-
gnifico atqve Amplissimo Patriæ SENATUI* obstrictum me sententio, pro-
fiteor, professus sum, atqve profitebor, quoad spiritus hos rexit artus.
Hinc non potuit non amor in Patriam Patriæqve Lumina longè Clarissi-
ma sincerus, quin mihi hoc quicquid laboris, ad gloriam ejusdem, quan-
tum quidem in mea tenuitate est, illustrandam, imperaret. Accedebat
hisce omnibus acutum illud, quòd me exstimulabat, monitum Vestræ Am-
plitudinis, Consultissime DN. WITTE à NORDECK, quòd meum, cum
Patriæ quondam linquerem arva, condecorare Album haud es dedigna-
tus, cujus tenor hic est: *Non tantùm Parenti quisqve suo, cuius est, na-
scitur; sed etiam Reipublica (***)* Ut itaqve hisce motus, hoc quicquid
est conaminis, luci committere publicæ non sum subverecundatus: ita nec
leves fuerunt causæ, quæ auctores mihi extitère, ut Splendidissimis Nomi-
nibus Vestris *Magnorum Nominum PATRONI* vilem exilemq; hanc con-
secrarem Dissertatiunculam. Et quidem Vestræ primum *Illustri* dignitati
Excellentissime DN. JUSTE de PALMBERG, vel eò ex capite, ut & ego
Tanti Viri favorem atqve patrocinium mihi supplex exorarem, cujus cum
fide amicitiam biga illa *Patronorum meorum* colit & fraternitatis sanctæ
sincerissimæqve jus habet, quòd etiam vel solum svavissimum nomen Ve-
strum

(*) Hanckenii Dier. Intercis. Intercidens IV.

(**) Idem l. c.

(***) h. l. §. 15. ff. d. Ventri, in poss. mitt.

strum mihi promittit quàm certissimè. Quò autem Viri Celeberrimi, Plurimum Reverende, Amplissime atque Excellentissime DN. M. DAVID CASPARI, Generose, Perstrenue, Amplissime atque Consultissime DN. HERMANNE WITTEN à NORDECK, uterque Evergeta, Hospes quondam, Patronus atque Promotor longè incomparabilis, quò, inquam, satis encomiò insignem Vestram humanitatem, innumera, quibus me mactastis & hodiernum mactatis, beneficia, ipsam penè admirationem, ne dicam, votum meum excedentia, deprædicem? Sed præstat eadem silentii venerari religione, quàm perfunctoriè enarrando vel in imminuti honoris periculum, vel Placentini & Laudensis notam incurrere. Quare per hunc ipsum favorem Vestrum, per Vosmet ipsos, per Vestrammet humanitatem, aliaque in vos longè præclarissima

Quæ nec ventura silebunt

Lustra nec ignota rapiet sub nube vetustas;

røgito submississimè, accipite animis manibusque, quod soletis, Benignis, inelaboratos hosce labores, partim animi mei, gratus esse volentis, indices, partim favoris Vestri ulterioris atque clientelæ expetitores. Destituitur quidem hic ingenioli mei fœtus suò, quò corruscare debeat, lumine, Tantis Viris dignò, egoque in Celeberrimo hoc roseto, inter alias suavissimè olentes rosas, rosula, cujus folia atrâ nocte clausa, existo, hoc cum semmate: *Expetto solem*. Si enim benevolentia Vestrae radios in me, hancque Dissertatiunculam spargetis liberaliter, fiet ut aliquando & ego folia mea aperire, & aliqualem reddere odorem possim. Spe illà ebrius, ex imis cordis penetralibus voveo: ut Vos salutis meæ Pararii, Patriæ Lumina atque Columina vivatis Patriæ! Ecclesiæ Orthodoxæ! Vestris! mihi! diu! feliciter!!!

Dabam
MDCIC. die 27. Maji.

*Illustris, plur. Reverendi, Generosi, Consultissimorum,
Amplissimorum, Excellentissimorumque
Nominum Vestrorum*

*Cultor humillimus
Obaratus debitor perpetuus*

JONAS JOHANNES PHRAGMENIUS:

S. I. Accedo

S. I.

Ccedo & ego, pro mea tamen tenuitate, ad scribendi quoddam genus hodie sic satis usitatum; ad exilem nimirum consignandam Dissertationiunculam, in qua Lumina Columinaque; reliquos Patriæ meæ, longè mihi amantissimæ, hæcenus non nisi sparsim conspicienda, conjunctim, in quantum ob ingenioli mei imbecillitatem licebit, luci exponere publicæ. Cui enim non innotuit innatus ille Doctissimorum

magnique laboris hominum fervor & studium natalis non solùm soli, sed & ejusdem literatorum encomia extollendi, evehendi, ampliandi. Sic conjecturare quàm facillimè licet, multum olei impendisse istos, qui vitas Eruditorum hinc inde viventium collegere, id quod quondam Melch. Adami in Vitis Germanorum, Bartholius in Danorum, Schefferus in Svecorum, quos posteriores duos Celeber. Joh. Möllerus Flensb. in Bibliotheca Septentrionis eruditi junctim exhibet, addita Introductione ad Historiam Ducatum, Slesvicensis & Holsatici &c. & quem primo loco meritò ponendum habebam Cl. Wittenius in suo totius ferè Europæ Literatos complectente Diario Biographico, præstitero studio planè singulari. Nec contemnenda industria illorum, qui Eruditos patriæ cum Scriptis ex oblivione vindicârunt æternitatiqve consecrare studuerunt. Sic videas Chronicon Cygneum à Clar. Viro M. Tob. Schmidio productum, quod post Anno 86. auxit Dissertatione quâdam Joach. Fellerus, cui titulus Cygnei quasi modo geniti, h. e. Clari aliquot Cygnei ab oblivione vindicati, Misniam literatam, Hamburgum literatam, Lubecam literatam, cui accedit Riga illa, quæ ante annum prodiit Literata, item Revalia, Dorpatum, aliosque hujusmodi farinae Auctores Scriptoresque sat multos, quorum non exiguum reperies numerum in Celeb. Wittenii nostri Diarii Biographici Tom. II. Ind. IV. videas. Horum, in primis Wittenii nostri vestigia pressurus & ego tanti Viri Discipulus

*manuque unica tantum
lingua conscripsit*

spatiosissimum huncce per unius hominis ætatem non transcendendum (a) ingrediar campum, floresque mihi notas in unum colligam fasciculum. Ne autem rem agere actam videar, cum & ipsemet ego jam jam mentionem Rigæ cujusdam literatæ injecerim: præmonendum habeo Lectorem B. ut post inspectionem secutararum pagellarum de disconvenientia hujus nostræ & supra dictæ Rigæ Cl. Dni. M. Preusmanni judicet, quo fiet, ut methodo me alia longè processisse deprehendet quam clarissimè.

(a.) *Nihil enim vastum magis est, hæc præsertim tempore quam vitarum consterwandarum studium. Qui enim Eruditi dicuntur, i. e. aliquòd opera in publicum producant, tanta in omnibus Europa nostra partibus multitudine efflorescunt, ut plures lasere nos, quam cognitos nobis esse planissimè sumpserimus. Quæ in re hoc ultimum Seculum nostrum omnia antecedentia superare credo.* Sunt verba Magnifici DNI. D. FECHTII nostri Parentis loco mihi etiam post fata (quæ Benignissimum Numen in totius Ecclesiæ orthodoxæ emolumentum ingens averruncet adhuc quam diutissimè!) colendi, devenerandi, suspiciendi, in Epist. Ao. 98, d. 26, Nov. ad me data.

§. II. In *ἱστορία* itaque non diu subsistentes, nec altera ex parte in campum historicum longius exspatiaturi; statim in hujus ipsius Dissertationis limine primis quasi labris paucula quædam de Onomatologia quæque huic annexa, id quod moris est, ex abstrusissimo (b.) Historiæ Livonicæ fonte, quantum vel temporis vel chartæ spatium indulgebit, delibantes prægustabimus, quo alacriores dein' per ipsos spatari queamus flores.

(b.) Causam, cur non adeo exactè de statu Livoniæ vetusto hodie sciamus, dat *Kelchen* non contemnendam in suo Chron. Livon. p. 142. nimirum, quod Joh. Osthoff de Mengden totum Archi-Episcoporum scriptorum gazophylacium igne consumpsit vide plura l. c.

§. III. Equidem ordine procedenti considerandæ veniunt voces (1.) extra compositionem (2.) intra compositionem; sicque extra eandem primum sese nobis offert vocabulum *Riga caput & claustrum dittonis sua, situ, opere valida, quam terribilis Bathoreus, cum omnis Livonia reverentiam ejus induisset, ad obsequium diu frustra vocavit, vi tamen aggredi ausus non est, à qua cætera ferè cuncta tum temporis pendebant*: (c.) è re tamen erit quam maximè, ut si in hujus notitiam in quantum accuratius introspicere velimus, rem quoad licet altius repetamus. Paucis itaque passibus ipsam ingrediemur Livoniam, cujus consideratio tum nobis in obscuro ambulantis lucem accendet, tum & secuturis in posterum per DEI gratiam conaminibus metuendam prolixitatem & difficultatem amputabit in quantum, levabit. Livonia autem, cujus incolæ Livoni vel Livones; græcè *Λιωνοί*, (d.) aliàs & Livi, (e.) unde originem appellationis

tionis suæ trahat, variè à variis jam dudum fuit quæsitum, harriolatum. Sic sunt nonnulli, qui *Lieffland* dictam esse velint quasi ein *Lewes-Land* (f.) vel quasi *Bliefflandt* ad bonitatem terræ alludentes. (g.) Alius à *Libone Romanorum Duce*. (h.) Alius à lituo cornu venatorio. (i.) Sed cur non potius à lino *Stachs*? mutato n, in v. cum pluribus lini stipulis sit instructa quam lituis. Alius ab *Esthónico Liba / Sand*. (k.) Alius à *Lewas* vel *Loiwas* Samogithico & Prussico (l.) *Letticè Laitwas* navigium sicque *Livoni* idem quod nautæ. Alii (m.) aliunde. Verum in re incerta certi quid quis statuet? Si cui forsitan arriserit appellatio ab *Esthónico* vel *Lettico*; vel aliam quandam ex his lingvis congruentem habeat derivationem, non adedè faciliè errare eundem crediderim. Non enim ab ipsis demum Germanis suam auspicata est hæc provincia denominationem, cum jam diu, antequam *Bremenses* eò devenère suis prædita fuerit incolis, (n.) immo jam Anno à diluvio 427. & mundo condito 2084. si aliàs *Historia Arctoa* (o.) sua non est defraudanda fide; nominata etiam ab ipso *Ptolomæo* (p.) aliisque (q.)

(c.) Illustriss. *Bened. Skytte* Orat. in excessum *Gust. Adolphi* *Lugduni Bat.* Anno 1635. impressa in fol. Cui adde *Liberationem Rigæ* Anno 1656. assertam eum à die XX. Aug. usque ad 7. Octobr. ab *Alexio Michaelovicz M. Moschorum Duce* obsidione gravissima premeretur & *Oratione* expositam *Dorpati* à *Dan. Clocovio* Anno 1693. (d.) *Ptolom. Georg. l. 2. c. II.* (e.) *Saxo Gram. l. 8. p. 145.* (f.) *Schotte* in *Hist. Liv.* (g.) *Ruffov. p. 2. b.* (h.) *Cromerus de Reb. Polon. l. 3. p. 61.* (i.) *Guagvinus Sarmat. Europ. p. 243.* edit. *Elziv.* (k.) *Maur. Brand Lib. I. Hist. Livon.* (l.) *Prætor. Orb. Goth. l. 4. §. 10.* (m.) *conf. Dissert. de Orig. Livonorum elegans sanè sub Præsidio Præcell. Dni Olavi Hermelini habita Dorpati Anno. 1693. d. 12. August. à Gust. Adolph. Humble.* (n.) *Russ. in init. Chronici.* (o.) *Paulinus Lib. III. Cap. I.* (p.) *Ptol. l. 6. (q.) conf. Kojalovicz Hist. Lithuan. part. I. Cap. I. p. 9.*

§. IV. Quo aliquando de cujusvis Scriptorum vel Patria, vel quasi patria eò melius constet; paucis ipsam hujus provinciæ divisionem expendemus, quam dubiam reddere videntur variæ per varia bella ad varios distractæ designationes. Verum, nos eandem in genere non capimus sensu arctiori, qua tantum pars *Letitia*, nec quomodo temporibus turbulentis ad alios atque alios spectaverit *Domines*: sed sensu latiori, quo communiter solet sumi vocabulum *Livoniæ*, & intelligitur quicquid in ambitu circulus ille continet, quem cingit ab ortu *Moscovia*, ubi terminus flumen *Nerva* & lacus *Peibas*; à meridie *Samogitia* & *Lithuania*; ab occasu mare *Balthicum*; à septentrione *Sinus Finnicus*. Sic *Livonia* in tres primarias dividitur partes: *Lettiã* nimirum, *Esthiam*, *Curlandiam* (r.) cui accedit

dit Sengallia (s.); quorum Ducatum priores duo cum adpertinentiis hodiernum Serenissimi atq; Potentissimi Svecorum Monarchæ CAROLO XII. Regis nostri Clementissimi, cuius solium DEUS firmare velit in perpetuum! ab eo quo per verè Augustum (t.) non nomine & omine tantùm, sed & re & animo GUSTAVUM ADOLPHUM M. devictæ sunt tempore, gaudent regimine, protectione, faxit DEUS pacifico! diutissimo! Postiores suos ex Ensisferorum ordine ultimo Magistro Gothardo Ketlero agnoscit Duces Regni Poloniæ Vasallos (u.) Quæ ratione verò hi ipsi Ducatus in varios suos subdividantur districtus, quibusque conspicui sint urbibus, res longioris foret hæc vice iudaginis, alii tempori reservanda. Conferri poterunt in posterum citandi Historici Livoniæ, qui satiabunt Historicarum cupediarum famelicum. Quibus adde Cl. Claudium Arrhenium t. Oernhielm Historiographum Svedicum qui edidit Vitam Ponti de la Gardie, in quo Libro multa etiam habet de rebus Livoniæ conf. Denzelii *Monatli. Unterred.* Ao. 90. p. 858. seqq.

(r.) Curonia Ordini Livon. Ao 1252. à Mendogo Rege Lithuan. donata conf. Kojalovv. p. 1 l. 4 p. 97. Chron Lith. (s.) Russ l. c. p. 9. Rhanæus Diatrib. de Orig. Gentis Curland. (t.) Gustavus enim transpositis literis audit Augustus. (u.) Russ. p. 50. b.

S. V. Nos hæc vice solum perlustrabimus RIGAM. Quod autem ad ipsius *ῥίγα* attinet, verissimè de eadem dici posset quod de Ecbatana: credunt magis quam sciunt accolæ (w.) Sunt tamen non nulli, qui illud derivant à flumine *Ῥίεσις* dicto, quod olim per medium ferè urbis fluxit, per tempus sat longum neglectum, hodie verò cura Senatus Amplissimi Patriæ Patribus vigilantissimis iterum in pristinum, imo meliorem statum restitutum. Alii placet allusio quædam ad mercaturam hic loci situm, certè hodie sæcundam, quæ haud paucos tenuioris fortunæ homines quasi rigarit, rigetque. In quo quidem hi ipsi adè non falluntur, ut & Kelchen eandem totius maris Balthici nominet coronam: (x.) nobis tamen, si quæ esset arripienda sententia, placeret potius derivatio à vocabulo Lettico *Ῥiegen* (y.) horreis vel tuguriis in littore Dunæ, antequam urbem ipsam extruerent, ab incolis & advenis habitatis. Sed ut dixi, ubi veris destituimur iudiciis, verosimilibus fidem omnem nec planè superciliosè derogandam, nec pro iisdem tanquam pro aris & focis pugnandum; hoc enim temerarij, illud arrogantis nota esset.

(y.) Curtius Lib. V. Cap. VII. (x.) p. 5. cui addenda quæ habet Russ. p. 2. a. *In sunderheit tho Riga unde tho Rebel / weickere Stede über döfftig dätische Myleweges van einander liggen / unde pder der sübdigen bestt solck eine beclide*

Herliche Rebbelage / Emporium und Stapel veler Nationen. Herschoppfen
unde Landen / alle in seluer Stadt in der gangen Ostsee gefunden werd/
utbgenamen de Stadt Danzke alleine / darbdra veler schamel Eiden Rin-
der / de uch dñdeschen Landen hier tho Denste getahmen sint / balde tho
groter Herlicheit unde Rykedom gegeben sint etc. etc. (y.) Ketschen p. 50

§. VI. Primi urbis hujus conditores non certè suere Livoni tum
temporis stricte ita dicti, quamvis facile concesserim non nullos etiam ex
illis operam suam locasse huic operi Germanisque Bremensibus in eodem
strenue desudantibus. Cum enim hi ipsi, per maria navigantes, vi tempe-
statis acti, terræ Livonica Anno 1158. essent appulsi: (z.) primum domum
sive arcem aliquam ligneam Uxkulla ein Dorff germanicè dictam extru-
xere. Paulò post adduxerunt secum Meinardum Monachum Segenber-
ga Hofsatum, quò ipsò primum Livoniæ templum in insula Kirchholm
hodie dicta erectum Anno 1180. hicque Monachus singulari DEI provi-
dentiâ dispensante multos DEO lucri fecit, quos inter numerantur à Kels-
chen. (aa.) Ilo, Kylewene, Wiezo & dives Cobbe (bb.) quem dictum
Virum amplissimum Wittenius asserit; forsan ut ipse B. Vir oretenus quon-
dam alludebat, ob corporis molem amplissimam; de quo fama vulgavit,
quod fuerit Lettorum Dux, habitavitque in monte dictum Kobiskberg.
Cum hic ipse Meinardus (cc.) Ao. 1194. mortem obiisset: successit eidem
Episc. Berthold. Lochau, qui cupidine imperii non solummodo igne ferro-
que conversionem tentavit; sed &, quo tutior esset in sua tyrannide,
circumspiciens de apto quodam loco muniendo, eò ipsò ubi antea nomi-
nata horrea & tuguriola fuerant locata urbem sibi sumpsit ædificandam.
Ast sic satis infeliciter, quippe in prælio, cum Livonis verè ita dictis, id pro-
pter gesto, hasta ob ferociam equi ictus vitam cum morre mutavit, opus
verò ab ipsò cæptum successor ejus Bernhardus continuavit; unde tandem
hodierna Riga nostra enata. Conf. citatos Hist.

(z.) In quo omnes ferè Historicos amicè consentientes reperio. conf. præter Kels-
chen p. 44. Ruffovius p. 3. Phanus Historiar. Lib. XXXI. p. 406. Cranzius
Lib. VII, Hist. Sax. Cap. XIV. & Wandal. Lib. VI, Cap. XI. Gualterus in Chron.
ad. An. 1186. Reinking. de Regim. Secul. & Eccles. Lib. I. Claf. II. C. 9. §. 61.
Conring. Lib. I. de finib. Imp. Germ. C. 19 p. 830. (aa.) p. 45. (bb.) idem
quod Jacob absorta h. l. syllaba priori, vel etiam aliàs posteriori, ut, cum dicunt
Jâc pro Jacob. (cc.) Hic circa annum 1170. à Pontifice Rom. Alexandro III.
Episcopus Livoniæ constitutus, (qui titulus ex quinto Episcopo Alberto in
Archi-Episcopalem mutatus) Anno 94. potius, quàm 90. ut Ketschen ex rela-
tione refert, mortem obiit; id quod sat probabiliter ex Rythmis colligi potest
Poëticiis, tam in Episcopos, quàm Archi-Episcopos Livoniæ, pro ut ecc in arce
quadam

quadam pictos repositosqve Wittenius noster in App. Collegii MSC. Ao. 1694.
d. 9. Maji coepti d. 11. Julii ejusdem finiti asseruit. Tenor verborum hic est;

Christum Livonibus Meinardus prædicat anno
Milleno, centeno nongeno quoqve quarto.

Templum Kirchholmum medium Rubonis (*) in amane
Extruxit, Uxeliam Dalemqve ad littora condit.

(*) Rubo Duna est, fluvius in cujus insula Kirchholm & hodie rudera tem-
pli Kirchholmensis visuntur, nec non cippus literis notatus antiquissimis Mo-
nachorum, quem dicunt esse Meinardi.

§. VII. Sequitur jam alterum rubri nostri vocabulum, quod est li-
terata, sic dictum à literis, quibuscum quotidianum habent commercium,
h. e. qui aliquid diligenter & acutè scienterqve possunt aut dicere aut scri-
bere, ut ait Corn. Nepos in Libello, quo distingvit literatum ab erudito.
(dd.) Sicqve aliqua datur distinctio inter literatum, Eruditum, atqve Do-
ctum (cc.) à quibus removendi Literatores. (ff.) Quæ singula brevitatis
ergo ex professo jam non examinabimus.

(dd.) Conf. Sveton, Lib. de Ill. Gramm. (cc.) Uti distingvit Renatus des Car-
tes in Epist. ad Gisbert. Voëtium, quæ habetur in Append. ad Meditationes
de prima Philos. dum p. 22. Voëtium doctum quidem vocat, non verò eru-
ditum, adeoqve doctrinæ nomine omnia, quæ ex libris addiscuntur non tam
mala quam bona intelligit. Eruditum autem vocat illum tantum, qui studio
& cultura ingenium moresqve suos perpolivit; talemqve eruditionem non
promiscuè quorumlibet Librorum, sed sola optimorum lectione, eaqve itera-
ta ac frequenti, itemqve colloquiis eorum, qui jam sunt eruditi, ac deniqve
assiduâ virtutum contemplatione atqve investigatione veritatis comparari sibi
persuadet. (ff.) Vid. Sveton, l. c. inqviens: Sunt qui literatum, à literatore
distingvant, ut Græci Grammaticum à Grammatista: & illum quidem absolutè,
hunc mediocriter doctum existiment. &c. &c.

§. VIII. Hactenus terminorum consideratio extra compositionem,
cum iis, quæ eo referre tum necessitas tum utilitas svasit: Jam è re erit
ut eandem etiam intra compositionem expendamus.

§. IX. Dum itaqve Rigæ Literatæ injicio mentionem non sanè me
intellectum muros & pomeria sive domus & ædificia urbis velle, vel ille
penetrabit, qui & tantum habet cerebelli, quantum vel cimex sanguinis:
verùm poni per Metonymiam continentis pro contento urbem pro ho-
minibus in urbe, eorumqve scriptis ibidem editis, id quod, vel me tacente,
sola adjecta particula *literata* evinceret, cum neminem unquam lapides
vidisse literatos certo sim certior. Veniunt igitur illò nomine mihi h. l.
ii, qui non solùm uni ex quatuor ita dictis FCtibus operam quidem nava-
runt: sed in primis illi qui literarum monumentis literario orbi conspici-
endos se dederunt, Rigæqve sive extrançi sive indigenæ scripta sua luci

publi-

publicæ commiserunt. Non autem additurus vel Revaliensis, vel Naugvenensis, vel Dorpatensis, vel Curones, vel etiam Rigenses, nisi forsân Rigæ munia subierint, ibidemqve unicam ad minimum scriptum promulga-verint. Melioris ordinis gratia juxta seriem Alphabeti processuri, faxit DEus T. O. M. feliciter;

A.

Cum hac sub litera nullum nobis occurrat nomen referendum, B. Lector quosdam accipiat anonymos, qui Rigæ prodierunt. Hôc verò nomine veniunt: *Quatuor Epistola loco fundamentalis relationis de Livonia Metropoli Rigæ Anno 1621. d. 1. Augusti à potentiss. Svecorum Rege GUSTAVO ADOLPHO M. devicta; quarum I. est defensio Ampliss. Rigensium Senatûs ad Regem Polonia. II. Ejusdem ad Ducem Christophorum Radzivilium Lithuanici Exercitus Archi-strategum iidem defensoria. III. Responsoria Ducis hujus data Senatui. IV. demiq; iterata ad has ipsas Ducis Responsorias, Responsoria, pro deditionis sua necessitate Prodiit. A. 1622. paulò post iterum Germanicè Wittebergæ A. eod. in IV.*

Alius anonymus edidit *verissimam relationem de atroci obsessione Rigæ à Moscho d. 19. Augusti A. 1656. (gg) frustra tentare cepta tandemque d. 5. Octobr. feliciter liberata Rigæ A. 1657. in IV.*

(gg) Annus hic aliàs ita solet exprimi: DVna repLeta MosChls, vel Germanicè Der MeseCh beLagert riga Vergebens.

B.

BECKER (Rötgerus) *Rigensis*, Pastor Ecclesiæ in Livonia Felinensis, qui ob. An. 1657. d. 26. Aug. æt. 57. edidit *Exaltorem readificationis Domus Domini, Concionem scl. ex Haggai I. An. 43. Linteum Exorcisticum sive Conciones V. de Magia illicita Anno 44. Refrigerium sub cruce, ex Hebr. XII. 5--9. Concionibus III. An. 47. singula Rigæ in IV.*

BODOCKIUS (Laurentius) *Polonus, Posnâ-Politanus*. Philos. M. primùm Ordinis Franciscani Presbyter, Pœnitentionarius ac Confessionarius, postea Lutheranae Religioni addictus, tam in Gymnasio Rigensi Academico, quàm Universitate hac pro tempore nostra Rostochiensis Eloq. Prof. P. Fctis Phil. Senior & Ducis Megapolitani Consiliarius. Ob. 1661. Mens. Sept. Ejus est *Oratio Revocatoria Pontificiorum dogmatum in Orthodoxi & Inchyti Collegii Rigensis Acroaterio declamata Rigæ An. 1637. in IV.* Cui Successit publica Oratio in Celeb. Rigensium Gymnasio, cujus titulus: *Execrandus Papa Romani Anti-Christi Revelati genius & Augustissima B. Lutheri virtus & indoles in sygno expressa Lub. 39. in IV.* Præterea *Augustissi-*

*gustissimum Incarnationis Jesu Myſterium Roſtoch. 1640. in IV. Panegyri-
cus in Principem Mecklenb. Guſtavum Adolphum in ipſo feliciffimi regimi-
nis auſpicio nomine Univerſitatis Roſtoch. 1654. in fol. Svada Romana ſi-
ve ſelectorum ſermonum ab ipſo publice Roſtochii habitorum decas prima.
Ibid. Studioſus Academiae Roſtochiensis ab ipſis ſtudiorum auſpiciis usque ad
eorum finem in conſultore Oraculi Trophonii expreſſus ibid. An. 1664. in fol.*

BREVERUS (Johannes) *Iſlebiensis*, primùm in Gymnaſ. Rig. Eloq.
& Hiſt. P. P. & Anno 55. Scholæ Inspector. Anno 1656. d. 20. Maji Dia-
conus Templi Dom. d. 3. Junii ordinatus. Tempore peſtis (hh.) d. 14.
Octobr. creatur Paſtor, poſt Prof. S. S. Theol. Primarius; Anno 93. in Di-
plomate à Sereniſſ. Rege noſtro Rigam miſſo S. S. Theol. Doctor pronun-
ciatur, (ii.) & demum primus Eccleſiarum ad civitatem Rigenſem ſpe-
ctantium Superintendens ab eodem eſt factus. Cui ceu Fautori atq; Pro-
motori noſtro longè Venerabili proſperriſſima quæque apprecantes illud
Wittenii (kk.) ingeminamus

Sitque Senecta TIBI vivida SANCTE SENEX!

Ejus ſunt Diſſp. variæ, utpote: *De Veritate Philoſophia relate ad Theolo-
giam Anno 1646. Decas Axiomatum Moralium & Civilium Anno 47. Tri-
ga Eclogarum Philoſophicarum Anno 48. Conſilium Nicephori Gregora Pa-
triarchæ Byzantino datum ex Lib. X. Hiſtor. Byzant. in fine A. 54. de Pie-
tate Alexandri M. interna A. 55. De Pietate ejusdem externa eod. Memo-
ria Reformationis in Eccleſia Rigenſi Anno MDXXII. exeunte Octobri in
Petrino primo templo ſuſcepta A. 80. It. de Juribus Majeſtatis, de Actu
& Potentia, de Prædicabilibus, de Categoriis & plures aliæ Diſſp. quæ hæc
vice non licuit repetire. Singula prodiere Riga in IV. Orationum in Ri-
genſi Athenæo habiturarum Partes due Francoſ. A. 55. in VIII. Conciones
funebres v. g. ex Luc. II. ex Sap. IV. 7. ſqq. itid. Riga in IV. Catecheſis Germ.
juxta methodum Catecheſ. Lutberi Min. in uſum Scholar. Rig. A. 81. in VIII.
Adumbratio Theologia Dogmatica & Moralis duabus Tabellis A. 86. in IV.
Catena Theologica ſuccinctis Theſibus comprehenſa A. 97. in VIII. Riga.*

(hh) Anno nimirum 57. qui annus ita exprimi ſolet: CVſtoDit Rigam Latro:
(ii.) Nimirum Upſaliæ d. 2. Martii A. 93. Ubi poſt ultima Illuſtriſſ. ac Excel-
lentiffimi Comitum ac Domini BENEDICTI OXENSTIERNÆ &c. &c. in ſo-
lenni Promotionis poſt celebratum Jubilæum actu verba hujus tenoris: *Jam
tu mihi compellendus es admodum Rever. DN. D. Rudbecki. Tibi nunc nomino
S. R. Mæ Promotoris mando partes & facultatem tribus conferendi ſecun-
dum ſtatuta Academiae ſummos in Theologia honores Viri admodum Reve-
rendiſſi atq; Præclariffimi à R. Mæ clementiffimè nominati, creando eos, renun-
ciando*

Sianilo & proclamando S. S. Theol. Doctores, qui honos in ipsos, fructus verè honoris in Ecclesiam uberrimè redundet. Igitur age, accinge Te ad actum, exsequere munia, DEUM bene Vertat! Ubi inquam in S. S. Theol. Doctores creati sunt tunc temporis hoc ordiæ. Hacquinnus Spegel, Lincopensis, Carol. Carlsson Arosiens. Sam. Virenius, Vexionens. Christ. Papke, Lundens. Henning. Schytte, Calmariens. Episcopus. Erlanidus Broman, Carlstad. Mathias Steuchius, Hernosand. sum Superintendens, hodie verò Episcopus Lundensis & Pro-Cancell. Acad. Carolina. Israel. Kolmodinus, Gothland. Superintendens. Joh. Fischerus, Superintendens Livonia Generalis. Georg. Vallin, Superint. Aulicus. Math. Iser, Pastor Holmia Primar. Julius Micranter, tum Theol. Prof. Upsal. nunc Superint. Hernosand. Joh. Breverus, octuagenario major, Rigens. Joach. Saleman, Revaliens. Joh. Bauderwin, Stralsund. Superintendens. Hoc tamen notandum, nonnullos horum ex numero ad plures abiisse, obiisse. (kk.) In Carmine Gratulatorio de infula Doctorali Venerando Seni à Serenissimo B. m. Regi CAROLO XI, in primo Jubilæi Evangelici festo gratiosissimè delata,

C.

CALLEN (Schotto) *Rigensis* Philos. Magister. In patria ad D. Petri Pa-
 nor, Ob. 1657. d. 10. Julii. Præter *Disputationem varia Theoremata Philosophica*
ssistentem, quam Giessa Hassorum Auctor Respondens A. 1615. sub Præf. Johan-
nis Steuberi habuit, in lucem quoque emisit Delicias Paschales sive II. Vo-
ster. Predigten Riga An. 1642. in IV.

CASPARI (David) *Regiomontanus* Philos. Magister. *Qui tot in me*
beneficentiæ suæ derivavit flumina, ut nec plura à B. m. Parente meo in me
profluere potuissent, hodie, (faxit DEUS T. O. M. adhuc quàm diutissimè)
in vivis. Primùm Com. Convict. & Elector. alumnorum in patria Epho-
rus vigilantissimus, deinde Scholæ apud Nostrates Rector fidelissimus,
mox in Gymnasio ibidem Philos. Prof. Archi-Diaconus nec non Scholæ
Inspector solertissimus, jam Templi Cathedr. Pastor primarius, Consistorii
Adfessor gravissimus, nec non Theologiæ P. Excellentissimus. Ejus sunt
Dispp. varix, utpote: De Vita DEI, qualis ea sit, ex mente Græcorum & po-
tissimùm Aristotelis? Jena Anno 73. Triga Thesum Philosophicarum, quarum
(1.) De probatione Existentiæ DEI, (2.) De odoribus, an nutriant? advero
sus Patrium, (3) de utilitatibus Dialectices agit; pro receptione in Facul-
tatem Philosophicam Regiomonti. A. 74. De Aristotelica Syllogismi Defini-
tione. ibid. A. 75. De Fabulosis animalium affectionibus Disputationes quin-
que, quarum prima de Equabus Lusitania, Tigridibus & Vulturibus, an
vento concipiant? quærit. Baslisci item fabulam tangit, Secunda banc pro-
sequitur, Salamandra item & Vipera; Tertia Struthionis fabulosa evertit.
Quarta Cygni cantum prolixè examinat. Quinta in partum ursarum in-
quiri. ibid. A. 75. 76. 77. De Quæstione: An Virtus cadat in DEUM? ibid.

B

77. De

77. De Origine & progressu Dialectices. Riga Anno 80. De Dubitatione Cartesiana. *ibid.* A. 82. De Norma Physices. A. 83. De Phœnice, *ave fabulosa*. A. 87. Dyas Eclogarum *Quadragesimalium*, quarum prior de *Fejunio Christi Quadragesimali*, posterior de *fragmentis post aliquot mille saturatos residuis agit*. A. 88. Collegium Ethicum XII. Disputationibus absolutum. Annis 83, 84. 85. quod Anno 94. singulis ferè partibus illustratum & recentioribus etiam controversiis auctum in VIII. denuò prodit. Collegium Polieticum XVIII. Disputationibus absolutum Annis 80. & 81, quod novis accessio- nibus auctum in VIII. sub pralo sudat; brevi lucem denuò visurum. Concio ex *Evang. Matth. Cap. V. 9.* Anno 1686. d. 4. Dec. habita A. 88. luci publica commissa. Singula hæc prodire Riga in IV.

CLEISSEN (Gvilielmus) Rigenfis. Philof. M. primùm ædis Dom. in Patria Diaconus, postremò ejusdem Past. ob. Anno 1647. d. 18. Julii. Scripsit anno 28. tres Conciones pœnitentiales ex *Genes. XVIII. 20--23.* habitas. Nec non Anno 42. quatuor Conc. Novi anni Inaugurales, nec non tres alias ejusdem generis ex *Tit. II. 1--5.* Conciones IV. de *Piorum tentationibus.* Singula Riga in IV.

CEUMERN. (Casperus von) Longo-Salüsa Thuringus, primùm Ad- vocatus dein Secretarius ordinis equestris, post Adessor & Vice-Præses Judicii Aulici Dorpatensis, tandem Consiliarius Provincialis in Ducatu Li- voniæ. Ob. A. — Ejus est: *Theatridium Livonicum*, in quo (1.) & *Episcoporum & Magistrorum & Regum nomina usque ad 1621. reperiuntur.* (2.) *Consignatio urbium, arcium & monasteriorum ab Anno 1555.* (3.) *Specificatio Nobilium & nunc & olim florentium.* (4.) *Privilegia aliquot anti- qua ordini equestri data, in Germanicam linguam superioris Saxonie sël. translata.* (5.) *Brevis relatio monetarum, quoad antiquum illarum va- lorem.* Germanicè Riga Anno 1690. in IV.

DEPKIN (Liberius) Rigenf. primùm Pastor Lemsalienfis, post An- 1690. d. 21. Mart. in Patria ad D. Joh. Past. hodie adhuc per DEI gratiam in vivis. Ejus Carmina Teutonica varia, utpote: *Твореніа дівастіа* Ger- manicè dicta *Sonnetten in totius anni Evangelia Riga. A. 1681. in VIII.* *Imago DEI deperdita, in Christo verò recuperata, ipsis Natalitiis feriis de- picta Rostochii Anno 76. in IV.* *Jesus patiens, Lipsia. Carmen Pastorale de Pace Vismariensium, gratulatorium Rostoch. circa (II.) annum 78. in IV.* *Disp. Auctor & Resp. habuit: de Cognoscibilitate Præsidi Præsidis hæc vice mei B. Parente DN. Zach, Grapio tum temp. adhuc S. S. Ib. Lic. & Met.*

ac Phys. P. P. Anno scl. 1674. De Mundo. Item Centuriam prior. & poster. Theſum Miscellanearum Philoſ. 2. Diſſp. Præſide Dn. Jac. Hieron. Lochnerø P. L. C. tum Philoſophiæ adhuc M. poſt Roſtochii Poef. Prof. nunc Superintend. Bremenſ. longè meritiſſimo A. 1675. ſing. in IV. (mm.)

DEPKIN. (Liberius) Rigenſ. Philoſ. M. A. 1688. d. 30. Octob. voc. Conc. Aul. Gen. Gubern. Com. Haſtfer. d. 14. Dec. verò ejusd. anni Paſtor ad templum JESU. Varias dedit Conc. funebres, inter quas mihi illa tantum innotuit ubi ex *Pſal. LXXXIV. 2.3.* propoſuit *Veram fidelium habitationem Riga A. 1696. in IV.*

DEROLD. (Joh. Paulus) Mederâ - Francus Philoſ. M. Archi-Diac. Garzenſis in Pomerania, vocatus deinde ad oſtium Dunæ in Livonia Paſtor, ætatis 35. Ob. A. 80. d. 25. Jul. Scripſit: *Diſſertationem de Elenctici Spiritus S. officii, falſa doctrina refutationem & rejectionem expetentis pietate & neceſſitate contra Job. Ravium Conſil. & Elect. Brandenb. & Syncretumi admiratores. Riga 79. in IV.* Antea jam ediderat Stetini *Præcurſoris Chriſti doctrinam & præmium, ſive Concionem S. die Joh. Baptiſte dictam A. 74. in IV.* Item *Dilucidationem quæſtionis: An hodierni Reformati ab antiquis & horrendis dogmatibus ſuis receſſerint & ad Lutheranos propius acceſſerint.*

DIEZ (Georg. Thomas) Paſtor Ronnenburgenſis Diſtrictus Wendehiſis Præpoſitus. *Conciones funebres II. ex 2. Tim. IV. 7. 8. A. 1674. & Eſa. Cap. L. 1.2. Riga 95. in IV. amba.*

DOLMANNUS (Johannes) Rigenſ. Philoſ. M. primùm A. 1624. in Templo Cathedr. patrio Eccleſiaſtes & Scholæ Inſpector, deinde Paſtor primarius & S. S. Theol. P. P. Ob. A. 1656. (nn.) d. 21. Apr. ætat. 61. off. 32. Publicæ luci conſpiciendum dedit: *Conciones VII. de Morte hominis, quibus titulus: Mortis terror & refrigerium A. 33. Conciones II. ex Job. XVI. 21. quibus tit. Gravidarum conjugum refrigeratio A. 36. Riga in IV.* Eſt ejus quoque: *Refutatio ſolida Anonymi cujuſdam Pontificii, explicantis quæſtiones, nimirum: (1.) Quid apud Catholicos, atque Lutheranos ad S. Cænam requiratur: (2.) Num Pontificii ſint fures calicis Dominici, quando ſub una tantùm ſpecie Cænam adminiſtrant Dominicam? Editæ Lingvæ populari Hamb. A. 43. in XII.* Eodem anno ſolidè refutavit Jeſuitæ Eliæ Schilleri tractatum; in quo uno duntaxat argumento oſtendere conatur, quod apud A catholicos, Lutheranos ſcl. neg, vera fides neg, doctrina, neg, Eccleſia reperiat, titulus eſt; *Schilingii malè jactum fundamentum ibid.*

in IV. Anno 44. Concio funebr. ex Apoc. XIV. 13. Riga' in IV. Circa annos 45. & 48. Apodeixes ejus III. tres scil. Dispp. de Throno Christi Regio; quarum I. palam facit, quod Dominus noster J. C. qua homo, omnipotenter dominetur in cælo & in terra, II. ponit ante oculos quod Dominus N. J. C. non tantum, qua DEUS, sed etiam, qua homo, constitutus sit Judex vivorum & mortuorum. III. Breviter demonstrat, quod Dominus N. J. C. etiam ut homo, adoratione religiosâ, ipsi Patri & Verbo quoq; competente, venerandus & glorificandus. Anno 49. Apodeixis I. de Innocentia DEI, palam faciens 1. quod DEUS ab æterno ne ullum è toto genere humano vel actu præcognitionis seu negativò, vel rejectionis seu affirmativò, absolutâ voluntate, seu bene placitâ citra finalis impenitentia intuitum igni addiderit infernali. A. 54. Apodixis prima de Sacramentis N. Tri, palam faciens (1.) quod per aquam Baptismi S. S. Trinitas in hominibus baptizatis efficaciter operetur regenerationem. (2.) Quod infantes baptizati propriam actualem fidem habeant. Singula hæc Dispp. prodire Riga in VIII. Præterea Memoriale Rigense s. Concio penitentialis ex Jer. II. 19. de inudatione scil. aquarum A. 49. Corona Svecica s. Concio S. ex I. Reg. I. 32---41. cum Serenissima Regina Christina solenni ritu Holmia inauguraretur A. 50. Conciones funebres variæ ab A. 51. -- 55. nimirum Job. 1. 7. ex I. Thes. IV. 16. & Apoc. XXI. 4. ex Ep. ad Philip. Cap. I. 21. ex Barruch IV. 19. --- 23. ex Sap. IV. 7. sqq. Anno 1655. Concio Sacra de partu quodam monstroso, à muliere Lettica trans Dunam producto. Singula prodire Riga in IV.

(II.) Hòc ipso enim annò pacem Sveco-Danicam Ulrica Eleonora CHRISTIANI V. Regis Daniæ filia nupta CAROLO XI. Regi Sveciæ, conciliavit. (mm.) Curavit etiam Vir hic plurim. Rever. cum Viro itidem plur. Reverendo M. Andr. Baumanno, non certè proletariæ eruditionis, ambo linguæ Letticæ Magistri insignes, curavit, inquam, ut *Postilla Lettica Mancelsi* quæ A. 1645. Rigæ in IV. prodit, correctius hòc ipso annò lucem adspiceret publicam. (nn.) Annus hic ita effertur: DoL MannVs IaCet.

FISCHERUS (Johannes) *Lubecensis*, In primo Jubilæi Evangelici festo, Anno 93. d. 26. Febr. celebrato, pariter ex Potentissimi Regis Sveciæ CAROLI, heu quondam! XI. decreto, S. S. Theol. Doct. Superintendens primùm Sulczbacensis, deinde per Livoniam Generalis, Supremi Consistorii Regii Præsès & Academiæ Gustaviano-Carolinæ, (oo.) quæ est Dorpati ad Emmam Pro-Cancellarius Magnif. hodie, DEO T. O. M. favente, in vivis. Concionem suam Inauguralem habuit Rigæ A. 1674. d. 23. Julii ex Jer. XV. 19. 20. 21. *Libellum de abnegatione sui Richardi Baxter in sermonem transtulit popularem ediditque Hamburgi A. 1665. in VIII. & Francof.*

Francos. ad Mæn. A. 82. in XII. Dogmatum Fidei Christiane ex S. S. juxta seriem Aug. Conf. repetitorum Decas I. in Synodo Livoniae Diocesana, quæ habebatur Wenda A. MDCLXXVI. d. 5. 6. 7. Julii ad disputandum proposita Rige 76. in IV. Eorundem Decas altera in Synodo, quæ habebatur Dorpat A. M DC XC. d. 13. 14. 16. Augusti. Rige in IV. Preces & suspiria ad Job. Arndii Libellum de genuino Christianismo ibid. An. 79. in VIII. Concio S. de Christianè fidelium subditorum officio ex II. Reg. XI. 17. in homagium Sereniss. & Potentissimo Regi Sueciæ CAROLO XI. præstitum ab ordinibus in Ducatu Livonia. Rige A. 1687. d. 23. Sept. Imago boni felicius, Monarcha in funus CAROLI XI. Rige. A. 97. d. 24. Nov. in fol.

FLUGEL (Johannes à) *Rigenfis*, Circa primordia Gymnasii Patrui P. P. Juris, (pp.) post Aulici Judicii Regii Dorpat. Adessor. A. 1644. Senatus Rigenfis Amplissimi Syndicus; denique Pro-Conf. ob. A. 55. Ejus est *Disputatio de Perceptione & restitutione fructuum. A. 42. in IV.*

FRENCELIUS à Friedenthal (Salomon) *Vntulaviensis Silesius. Poëta Laur. Cæs. primùm Ethices Prof. Helmstadiensis*, post Inspector Scholæ Rigenfis. Juris fecit publici: *Livoniam quæ Commissariis Regiis Generalibus, munere demandato in Livonia, naviter perfunctus, bene precatur A. 1599. De Vera Nobilitate & Literarum dignitate eod. Monomachia D. Georgii, Egvitis Cappadocis & Draconis Lybici, cum Mythologia de Victoria JESTI Christi Servatoris Mundi. A. 1600. Sacrificium Agni Cœlestis eod. Singula Rige in IV. Sunt & adhuc alia alibi typis excussa quæ vid. in Wittenii Diar. Biogr. A. 1605. d. 18. Junii, quo ipso obiit.*

FRIDERICI (Aggæus) *Frisius Orientalis. Philos. M. Rector primùm Scholæ & in Gymnasio Rigenfi Græcæ Lingvæ P. P. Ob A. 1657. d. 6. Julii ætat. 73. off. 42.* Ejus est: *Dissertatio Scholastica de Impedimentis Scholasticis*, habita in ipso ad Rectoratum Introductionis actu Rige A. 1615. in IV.

FUCHS (Melch.) *Rigenf. A. 1639. in Senatum adscitus, Pro CS. in Patria Consistorii Eccles. Præses, ultra 30. annos Portorii Regii Præfectus, sextò Burg-Grabius. Ob A. 78. d. 11. Novembr. ætat. 75. Elucubravit idiomate Germanicò Meditationes Sacras Dominicales & festivales totius anni Rige A 75. in IV.*

(oo.) Dicitur Gustaviana à D. Heroe GUSTAVO ADOLPHO M. qui anno hujus Sec. XXXII. eandem fundavit, fundatæ vero Musis haud diuturna ob Martis furores fuit mansio; usquedum ab Hercule Musagera CAROLO XI. p. m. hospitium in Livonia Musarum restauraretur, restauratoque Musæ redderen-

tur; hincqve Carolina dicta, Conf. monumentum, quod A. 1690. ipso restaura-
tionis die, nim. 18. Augusti, boni ominis causa panxit Johannes Henning
Reg. ap. Rigenf. Scholæ, meusqve quondam per tempus Con-Rector, jam P.
Gymnasii Elbingensis. (pp.) Anno scil. 1631. d. 18. Apr. quo Gymnasium Ri-
genf. solemai ritu inauguratum, primis ex ordine Senatorio exillentibus Gym-
nafiarchis: Thomæ Ramme, Joh. Ulderico, Nic. Wernecken & Joh. Key. Prof. P.
fuère SS. Theol. Herm. Samsonius, Joh. Hövelius Phys. & Eth. M. Joh. Stru-
borgius Metaph. & Log. & deinceps juris Prof. hic noster Flägel.

G.

GERTNERUS à Gartenberg. (Christophorus) *Grimmenfis Misnicus.*
J. V. L. Serenissimo Sveciæ quædam Regi CAROLO XI. ab informatio-
ne in Lingvis exoticis, tum Secretarius & Consiliarius Status Livonici Re-
gius, demum emeritus æt. 63. Ob. A. 1689. d. 13. Jan. Extat ab eo in lu-
cem protractus: *Character Virtutum Latino-Gallicus. Rintelii A. 54. fol.*
Epistolarum ad Illustriss. Comitem Gustavum Adolph. de la Gardie Liber
primus Holm. 65. in VIII. Amores Abindaris & Charita primis delineare
lineolis cepit. Riga A. 73. in VIII. Epistolarum Centuria secunda ad diver-
fos Riga 74. in VIII. Epistolarum familiarium ad diversos Centuria de-
cem. Accessit Epigrammatum Liber unus ibid. A. 80. in XII. p. 50
Centuriæ primæ Epistolarum ad diversos lineâ extimâ lucubrationum suarum
indicem citat; nescio jam editarum intelligat, an adhuc in scriniis laten-
tium.

GLÜCKE (Ernestus) *Germanus.* Pastor Marienburgensis, Distri-
ctus Kockenhufenfis Præpositus, in vivis. Præterquam quod insignem O-
peram in vertendis Bibliis Laticis contulerit, innotuit mihi ipfius *Concio*
funebri ex Apoc. XIV. 13. Riga 1691. in fol.

GUBERTUS (Salomon) _____ Pastor Sonfelenfis Ob. _____

Ejus est: *Stratagema Oeconomicum sive Studiosus Agricultura, informans ju-*
venes in Livonia colonos. Lingva German. (99.) Riga A. 1646. & 49. in VIII.

GYLDENSTERN. (Catharina Baronessa à) Meckii & post Viting-
hofii Nobilium in Livonia conjux. Livona Ob. _____ Edidit *Cataplasma*
spirituale & medicinam anima in quibuscunque morbis spiritualibus utili-
ter applicandam, idiomate Germ. Riga A. 1677. in IV. (99.) Huc etiam re-
ferri poterit Poëtria Paffrat, de qua B. Præceptor meus DN. M. Dav. Hor-
niceus P. P. in Colleg. Priv. ita: *Unsers Ohrts haben wir eine stattliche*
Poëtin an der Sehl. Igst. Paffrat gehabt / und wäre zu wünsch /
daß auch ihre Gedichte zusammen getragen und ans Licht gestellet
würden.

H, HEL.

H.

HELMERSEN (Paulus ab) *Liponus* Judicii in Livonia terrestris *Ju-
dex*. In vivis. Consecravit *Orationem* *quandam* *memoriae* *Illustriss. DN.*
Axeli Oxenstierna Comiti Sc. Rigae A. 1655. in fol. Habuit quoque *Hel-
mesadii Orat. de Civili prudentia.*

HERBINIUS (Johannes) qui Ob. A. 1676. d. 14. Febr. de quo Wit-
ten in Diar. Biogr. Tom. II. edidit *præter citata; Rigae A. 69. in IV. Sta-
tum Ecclesiarum Lutheranorum in Polonia.*

HILCHEN (David) *Rigenf.* J. C. primò in Patria Syndicus, post Re-
gis Poloniae Sigismundi III. Secretarius, & Notarius in Livonia terrestris
Wendensis Ob. A. 1609. Hujus est præter *Chypeum adversus Jac. Gode-
manni Luneburgensis calumnias Krakov. 1605. in IV. Oratio, quâ Illustr. &
Magnificis DNis Commissariis Regis nomine Senatûs & civitatis respondet*
*A. 1589. Epistola ad Theodorum Rigemannum, quâ ratio studendi Philoso-
phiae & unicuique alteri Facultati demonstratur A. 1592. Epistola Gratulato-
ria ad Illustriss. Leonem Sapieha, Magni Ducatus Lithuania Cancellarium*
Sc. de felici ipsius cum Elisabetha Razivileâ matrimonio A. 99. Prodiere
singulæ Rigae in IV.

HOEVELIUS (Johannes) *Rigenf.* Med. Doct. Reipubl. Patriæ Phy-
sicus ordinarius, Ducum Curlandiæ Archiater & Gymnasii novi, ut supra
audivimus *Rigenfis A. 1632. Physic. & Eth. Prof. Ob. A. 52. d. 6. Jan.* Sunt
ejus præter *Disputationem Med. Inaug. in Academia Lugd. Batava de Va-
riolorum & morbillorum natura ac curatione. A. 1628. in IV., varia Dissp.*
*Physica, utpote: De Principiis rerum naturalium, materia, forma & pri-
vatione A. 1632. Problemata IV. Physica. 33. de Elementis 35. de Anima ra-
tionali --- de sensibus internis A. 35. de sensibus externis --- Συναρρηθία*
*Meteororum aqueorum A. 41. Oratio funebri memoria ac honori Potenti-
ssimi Herois M. Gustavi Adolphi Sc. A. 34. Panegyricus ad Jacobum Du-
cem Curlandiæ. A. 42. Rigae singula in IV.*

HORNICEUS (Johannes, Pater) *Plaviâ-Variscus*. Primùm Scholæ
Rigenfis Rector, deinde Gymnasii Revaliensis Poëtes & post Eloq. ac Hi-
stor. Prof. Ob. A. 1686. d. 10. Octobr. ætat. 65. Prodiere fecit: *Elogium*
Adami ab Hirtenberg. A. 1663. in fol. Soteria Rigenfis sive Orationes V. de
*Obsidione Rigenfi & Pace Sueco-Moscovitica, quarum I. Rigae pressa f. de ob-
sidione urbis à Moschis facta sermone ligatò. II. Rigae Vixitrix de obsesse ur-
bis liberatione. III. Gaudia Pacis Sueco-Moscovitica IV. Beneficia Pacis*
ejusdem.

ejusdem. V. Gratia pacis. A. 65. in VIII. Regina Eloquentia uniuersa Janitricem b. e. Rhetoricam, præceptis generalibus communem cuius bene rellég; dicturo scripturove aditum referantem. A. 67. in VIII. Melchioris à Fölschersamb Ducis Curlandie Cancellarii vitam. eod. in fol. Singula Riga. Templum pro gloria Henrico Comiti de Turri exstructum--- Orationem in Gymnasio Reualiensis Inauguralem de laude Poeseos habitam Reual. An. 71. in fol.

HORNICEUS (David, filius) *Rigens. Philof. M. ejusdemqve in Patria P. P. Præceptor quondam meus pie mihi colendus; qui, Triuid relicto in Gymnasium concessit Reualiente, ibidemqve integrum consumpsit lustrum sub Celeberrimos PP. Ladovium, Horniceum Parentem, hujusqve Successorem Brehmium, Wolthematum. A. 84. Gedanum profectus Consumatissimum DN. D. Schelgwigium, Rosteuscherum, Büthnerum nactus est studiorum suorum Moderatores; quo in Athenæo tum Opponentis tum Resp. partes vice plus simplici sustinuit, publicèqve habuit *Disp. sub Præs. Rosteuschero Celeberr. de Defensione sui. A. 87. mense Jun. sese conferens Wittebergam, præter Disputationem de Novo Legislatore contra Arminianos Præs. D. Walthero. Ipse Præs. Dissertationem habuit de Collegiis A. 91. Cartesium à Scepticismo vindicatum A. 92. Witteb. amb. in IV. Rigam rediens biennio post à Magnif. Amplissimoqve Patriæ Senatu ad Prof. Philof. in Gymnasio vocatus. Demum vicariam loco B. Wittenii operam navans eloquentiæ, Programmata in exequiis Eruditorum & exercitia publica dedit. Sed heu! in ipso ætatis flore coepit marcescere & sexties febrî jam antea correptus, septimâ tandem A. 97. d. 10. Febr. morte occupatus maturâ obiit. Tu vero Lector B. ignosce pietati, quæ præter instituti rationem longius me abripuit.**

K.

KLEINSCHMID (Petrus) *Rostochiens. Civis Rigensis, Turris Templi Petrini dilapsa & erecta, Carmine Teutonico descripta; Riga 1672. in IV.*

L.

LOTICHIUS (David) *Rigens. in Patria Ordinis per Livoniam Equestris Pastor, Præpositus Castrensis & Consistorii militaris Præs. postea Pastor in Curonia Scloccensis. Ob. ——— Typis excudendas dedit duas Conciones funebres Riga in IV. alteram ex Ps. LXXXIV. 23. A. 74. alteram ex Job. VI. 40. A. 77.*

M.

MENGDEN (Gustavus à) *Livonus, Liber Baro, Consiliarius in Patria*

tria

tria Provincialis primarius, in exercitu Svecico supremus vigiliarum Præfectus, seu denominatione modernâ, General Major. ætat. 63. Edidit *sub nomine des GOTT VÉRMIETETEN*: Psalterium Davidis, rhythmis Germanicis expressum, Meditationes Evangelicas & nonnullas alias Cantiones Sacras Rige in VIII.

MITTENDORFFIUS (Philippus) Rigenf. Reipubl. Patriæ à Secretis; Poëmata conscripta reliquit varia, inter quæ Gratulatoria duo: *De Pernavia obsidione soluta, Dunamundag, recepta; de quo Riga & una Auctor Illustr. & Magno Heroi DN. Carolo Chodkiewicz Magni Ducatus Lithuaniae Exercituum supremo Præfecto & per Livoniam Commissario Generali gratulatur Rige. A. 1611. IV. in qua forma & altera Gratulatio ad eundem de felici ejus reditu A. 14. ibid.*

MITTENDORFF. (Reinholdus à) Rigenf. Phil. & Med. D. in Patria Physicus primarius. Ob. A. 57. d. 3. Aug. æt. 61. poëta nulli aded faciliè secundus, id quod luculentissimè probat *Carmen illud Heroicum* satis prolixum, alphabetum & dimidium implens, quod *Rige A. 1652. impressum in fol. quò ipsò Serenissima ac Potentiss. Principi ac Domine CHRISTINÆ Sveciæ &c. Regina, XIII. Calend. Novembr. Anno 50. coronata, suam offert gratulationem; cui varia interruit (1.) Columnam Pyramidum formis representatam, quam GUSTAVI ADOLPHI memorie gloria ac honori consecravit (2.) Ευφρασίαν in adventum Per Illustr. Benedicti Oxerstiern Rige A. 35. item Epitaphium Magno GUSTAVO ADOLPHO positum A. 34. (3.) Singulari quadam delectat inventione tabula cujusdam, in qua describitur methodus ac ordo locorum communium universalium. Brevibus: totum Poëma arguit Poëtam verè ingeniosum, Edidit quoque *Disp. Inauguralem de Colica & aliam de scorbuto.**

MÖLLERUS (Joh. Paulus) Erfurt. J. U. C. Juris & Mathematicum in Almo Rigenfium Athenæo P. P. Anno 86. d. 3. Junii Inauguralem suam Orationem, de multiplici usu & præstantia Matheleos, habuit. adh. hodie in vivis. Dedit hic quondam etiam Præceptor meus nunquam non mihi colendus *Disputationem Cosmologicam de quantitate dierum Rige A. 88. in IV. A. 97. d. 17. Febr. Decadem primam Thefium Miscellaneorum, Riga in IV. &c.*

N.

NOVACOVIVS (Petrus) Romanæ Ecclesiæ primùm Presbyter in conventu Lublinensi ord. Prædicatorum Philosophiæ, post Dantisci S. S. Theol. Prof. ac ordinarius Thoruni Concionator, conversus ac Augustana

C

na

nae Confessionis factus socius. Habuit *Orationem revocatoriam post ereptionem ex profundissima Anti-Christiana impietatis inundatione, ad Nobil. Senatam Populumq; Rigensem, in collegio ejus dictam Riga A. 1648 in IV.*

O.

ODERBORNIIUS (Paulus) Ecclesiae Rigensis Minister A. 1587. Rigam vocatus ac sequenti anno Pastor creatus, deinde factus Superintendens Curlandiae Ob. --- Ejus sunt : *Vita Johannis Basilidis Magni Moscovia Ducis Witteb. A. 1585. in IV. Homilia de Iride ex Gen. IX. A. 1591. Quatuor Novissima pro concione in obitum Ottonis à Meppen Consulis Rigensis ex Syr. VII. A. 96. Epistola Consolatoria ad Wilb. von Effern Consiliarii Ducis Curland. Lingua Germ. Riga singule in IV.*

P.

PINSDÖRFER (Mich.) *Regiomont.* Philos. M. Scholae Rig. Rector. vocatus A. 1681. Mens. Apr. Praeceptor quondam ob favorem in me suum vel Parentis nomine nuncupandus, anno 89. in Gymnasio Rig. Philos. P. P. Ejus sunt : *Disp. de Differentia Analyticae & Dialecticae hoc ipso anno habita Riga in IV. Dissertatio Historico Chronologica de LXX. hebdomadibus Danielis Regiom. A. 81. in IV. & forsitan ibidem plura.*

PLINIUS (Basilius) *Rigensis*, Med. D. & Poeta verè insignis, denatus in flore ætatis A. 1604. Ejus supersunt Poemata, variis in locis edita v. g. Rigæ : *De Venenis & venenatis : de Ventis ; A. 1603. in IV. Victoria, quam juvante DEO O. M. Sigismundi III. Regis Poloniae & Spécia exercitus, adversus Carolum Südermannia Ducem, Rigâ secundâ obsidione solutâ, obtinuerunt. A. 1605. in IV. Encomium inlyta civitatis Rigæ, Metropolis Livonia Lips. 1595. in IV. de Magnete August. Vindel. 1603. in VIII.*

R.

RECKMANN (Johannes) *Lubecens.* Pastor Ob. A. 1601. d. 11. Febr. ætat. 69. minist. 43. studiis operam dans Wittebergeni in Academia, publicæ sum temporis à B. Doctore Mart. Luthero nostro, Philippo Melancthone alijsq; inclutis Professoribus, oretenus tantum habitas Disputationes Theologicas, tersissime aliquot Tomis *descriptas*, in Bibliotheca nostra visendas reliquit.

RELANDUS (Matthias) *Rigens.* Philos. Mag. in Patria ad ædem Cathedrali. Pastor. Ob. A. 1650. d. 28. Junii ætat. 58. ministerii 29. Publicavit : *Concionem Penitentialem, cum A. 1650. a 1. ad 5. Aprilis diem in suburbio Rigensi ingens esset inundatio, Riga anno eod. in IV. Partum monstruosum à*
Piscæ

Piscatoris ejusdam ultra Dunam uxore A. 55. die Palmarum editum pro Concione ex Tob. XII. 7. perpendit. Prodiit Hamburgi, adjunctâ ipsius monstri effigie A. 56. in IV.

RENNEKAMPEIUS (Joachimus) *Rigenfis*. Juris primùm in Gymnasio Patrio Prof. post ejusdem Senator ac Sub-Prætor. Ob. A. 1658. ætat. 40. Ab eo *Rigæ* luci expositæ publicæ Dispp. aliquot, nimirum: de Emptione & venditione A. 47. Triga Theorematum Legalium ex materia locationis conductionis promptorum A. 50. de Donationibus mortuæ causæ & inter vivos. A. 51. Triga Theorematum Legalium ex materia societatis depromptorum A. 54. de Mutuo, de juribus Majestatis.

RICHMANNUS (Johannes) *Rigenf.* Phil. Mag. primùm Acad. Wittebergenfis Philosophiæ Adjunctus, deinde ejusdem in Gymnasio Patrio P. P. A. 1657. in ministerium adicitus Ob. Pastor Cathedr. A. 71. d. 4. Jan. Edidit Dispp. quasdam nempe: *Wittebergæ: de Natura Metaphysica Theoremata A. 47. eodem de Ente ut & ejus conceptu tam objectivo quàm formali. Dispp. duas de Actu & Potentia A. 48. Eodem de Bonitate Transcendentali & aliam de Veritate. Singula ibid. in IV.* Deinde cœpit *Rigæ* in Partem communem Physica Theoremata Physiologica proponere, quorum tres solummodo prodire. *Disputatio I. agit de Natura Physices. II. de causis corporis naturalis in genere III. de Materia in specie circa A. 54. seqq. in IV. Subjecit quoq; A. 56. typis concionem quandam de Cometa A. 1664. & 1665. in cælo visis in IV.*

RIVIUS (Johannes) *Atthendoriensis* Scholæ *Rigenfis* Rector (rr.) Ejus est Restauratio & instauratio Scholæ *Rigenfis*. Oratio de conjungendis Philosophia studiis & cognitione multiplici rerum cum studio Eloquentiæ s. de conjungenda Sapientia & Eloquentia *Rigæ* A. 1594. in IV.

(rr.) Est hic ipse, qui A. 1585. cum civibus Calendario sese opposuit Gregoriano. Conf. silius relata à Chytræo in Chronico Saxoniz p. 807. seq.

S.

SAMSONIUS (Hermannus) *Rigenf.* Phil. Mag. primùm ad ædem Cathedr. Pastor. A. 1611. d. 17. Aug. dein A. 16. Pastor primarius in Petrino, Scholæ Inspector, nec non Theol. in Gymnasio *Rigenfi* P. P. per annos 13. præterea à Serenissimo Sveciæ Rege GUSTAVO ADOLPHO Ecclesiarum Livonicarum Superintendens A. 22. factus, vitâ beatè defunctus A. 1642. d. 16. Decembr. ætat. 65. officii 34. Cujus scripta adducere, cum multum requirant spatii, hæc vice superledeo; peti tamen possunt partim

ex Mem. Theol. Wittianorum Dec. IV. p. 331. sq. partim ex Diar. Biogr. ad annum 42. conf. etiam Memor. Samsoniana Parti I. *Orat.* plurimum Venerandi *D. Breveri* annexa. Hoc adhuc addo: quod allegatus Liber, de Vocatione & ordinatione D. Lutheri & Lutheranorum Verbi Divini Ministrorum, impressus sit non Lipsiæ sed Altenburgi; & Concio, de Anno Jubilæo, non Rigæ, sed Gryphiswaldi. Thesaurus animæ sive Conc. XI. ex Gen. III. de semine mulieris prodiit, Lubecæ A. 1620. in VIII. Præterea est ejus adhuc Concio, solidè docens, quod in Religione Pontificiorum nullus fidei & gaudii pleno corde mori possit. Rigæ A. 23. in VIII. Sunt & adhuc plures, præter citatas ipsius Disputationes, aliò tempore adjiciendæ.

SCHALLERUS (Christophorus) *Reinstadio-Anbaltinus* Scholæ Rigenfis *Conrector*, deinde Pastor Ehrwalensis in Curlandia Ob. _____ Dedit *Orationem Auguralem, cum publicum in Schola docendi munus susciperet, de juvenilis institutionis prestantia Rigæ A. 1641. in IV. Encomium Rigæ, totius Livonia Metropoleos celeberrima, in ejusdem Urbis Gymnasio publicè celebratum carmine eòd. ibid. ead.*

SCHWEMBLER (Hermannus) *Colledâ-Thuringus* primùm Dicasterii Regii Dorpatensis in Livonia Advocatus, dein Comiti Magno Gabrieli de la Gardie à Secretis, demum judicii in districtu Kokenhusensi Adfessor Regius & Nobilis dictus van *Lassinon* Ob. A. 57. d. 12. Aug. Ejus sunt: *Libri tres Poëmatum Germanicorum, de Suecorum Heroibus aliisq. Rigæ 1653. in VIII.*

SOLIKOWSKI (Joh. Demetrius) *Polonus Siradiensis Nobilis*, primò Vachocensis, post Sichiehovensis Abbatia perpetuus Administrator, Archi-Præsul Leopoliensis, XXIV. vicibus ad diversos Principes Legatus, Ob. A. 1603. Ejus est præter allegata in Diar. Wittenii: *Paterna & amica Patrensis ad Livonos Rigæ A. 1599. in IV.*

STRÆTHOVIUS. (Andr. Joh.) *Wex. Smol. Svecus, Leg. DAHLBERG:* Pastor & Reg. Consist. Milit. Assessor. Ejus est: *Concio ex Evangelio Dom. V. post Epiph. Matth. XIII. 24. sqq. proponens: Opus Christi in fidelibus & opus Belialis in infidelibus Rigæ A. 1698. in IV.*

STRUBORGIUS. (Johannes) *Rigenf.* Philos. Mag. inq; Patriæ Gymnasio noviter tum temporis inaugurato *Metaph. & Logices P. P.* Ob. A. 1645. d. 14. Apr. Elaboravit *Rostochii Disputationes Ethicas. Collegium Logicum A. 24. singula in IV.* Emisit, publicavit *Rigæ A. 31. tria Pharetra Logica Tela acutissima, tres nim. Dissertatiunculas Logicas in XII, post telam quam*

quam orsus est textere, *Riga* continuavit, conscripsitque sigillatim *Dispp. varias*, quales sunt: de *Demonstratione ejusq; effectu, scientia, deque objectu scientiæ A. 33. iterum Dispp. Ethicas A. 34. Dispp. Logicam de Universalis in genere A. 35. Dispp. aliquot Logicas circa annos 36 & 37. de Qualitate A. 42. Dispp. aliquot Metaph. circa annos 42 & 43. de Prædicamento substantiæ A. 44. de Natura Accidentis Prædicamentalis in communi. A. 45. singula prodiere Riga in IV.*

U.

UPPENDORFF (Johannes) *Tunderâ-Holsatus* Philos. M. Scholæ primû Germanicæ apud Holmenfens deinde *Regiæ apud Rigaenses* per XX. annos Rector tandem d. 30. Junii A. 98. in Acad. Dorpatensi Græcar. & Orient. Literar. P. P. Obiit eodem annò. Ejus sunt præter *Disputationem contra abusum Philologia S. Hebrææ in Theol. Polemica, Kil. A. 1671. in IV. Gratulatio, cum imperii gubernacula capesceret Sereniss. Rex CAROLLUS XI. Holm. A. 72. in IV. Tabula Geograph. totius orbis, Riga. A. 80. in fol. nec non Programmata in casus varios varia. In animo quoq; habuit Opus illud Chronologico-Historico Ecclesiasticum, cujus Nova Literaria Maris Balt. nuperè meminerunt Anno scil. 98. Mens. Jan. p. 11.*

VOLANUS (Andreas) *Polonus*, Secretarius Regius & Consiliarius Ducum Radziviliorum ætat. 80. Ob. A. 1610. d. 8. Jan. Præter citata in Diar. Biogr. dedit *Orationem ad spectabilem Senatam & universam civitatem Rigensem nomine Illustr. & Magnif. DNN. Commissariorum Regionum Riga A. 1589. in IV.*

W.

WEIDEMEYER (Friederich) ——— Ordinarius Scholæ Germanicæ Rigenfis quæ dicitur Jacobæa Arithmeticus, Ob. ——— dedit *Arithmeticam Riga A. 1627. auctam ab Erico Pommergardten A. 61. in VIII.*

WITTE à LIELIENAU (Nicolaus) *Rigenf.* Med. Doctor. S. R. M. Sveciæ Archiater & Physicus in Patria primarius Ob. A. 1688. d. 5. Jan. æt. 70. off. 36. plurimarum Linguarum peritissimus, in arte Medica atque Chymica *Æsculapius Celeberrimus, ut vel me tacente tota loquatur civitas Wittiani pulveris nunquam immemor, nec id nobiliores aliorum populorum regiones penitus ignorant sunt verba Cl. Wittenii in Progr. funebr. Exaravit præter Poëmata varia Græca, Latina, Germanica, Consilium medicum de febribus malignis: Dispp. de Hydrope Ascite: de Pestilentia: item. Brevem informationem Germanicam de lue pestifera anno 57 Riga & per Livoniam grassante, quæ prodiit Riga eod. annò; adde Epistolam prolixam ad Phil. Jacobum Salsium de cancerum luce, colore &c. nec non de Col-*

legis seu Academia circa naturalem scientiam. Optandum, ut quæ à B. m. Wittenio in Diar. Biogr & Programme modò cit. promissa, lucem vel conspexissent, vel adhucdum conspicerent.

WITTEN (Henningus) *Rigenfis*, modo in medium prolati Dni D. Witte à Lielienu, fratris filius. De hoc ipso Morhofius in Polyh. Lib. I. Cap. XVIII. *Henningus Witte Gymnasii Rigenfis Professor celeberrimus, Vir Doctus & Amicus noster, qui è Programmatibus Academicis elogia & scripta collegit. Sc. Sc.* Item Georg. Hanæus D. in Oratione Parentali Dni D. Jac. Bircherodii, inquit: *silensio præterire nolo Virum his sacris (scil. ut antea loquebatur: annotandò Celeberrimi cuiusq; Viri vitam, mortem & scripta) penitus immersum Amplissimum Clarissimumq; DN. M. Henn. Witten, quem ob renovatam plurimum splendissimorum memoriam Virorum, non jactat modò Riga atq; collaudant Livones, sed & amplexatur Minerva ac suspiciant Triones; hactenus, plura de iplo judicia alii temporis relervantes. Ut verò & ego in amplissimas B. hujus Præceptoris mei, tot ingentium nominum Vindicis solertissimi, & de orbe literato ejusq; columnibus immortaliter meriti Viri laudes hac vice deicenderem, & pietas svaderet, & ipsa res me invitaret; dum sese recitationes sacræ æque atq; profanæ ultrò mihi offerrent: offerret sese Ebraicæ, Anglicæ, Gallicæq; Lingvæ peritia: offerrent sese Poëmata varia Germanica atq; Latina, sparsim edita: offerrent sese multæ, in primis Svecorum, Livonum, & Moscovitarum moneta, quarum assiduus fuit collector, de quibus omnibus ut scribam, campus sese aperit latissimus in quo expariari non adeò esset injucundum: Versum, obstat, ut alia taceam, instituti ratio, obstat temporis angustia. Itaque benevolâ Lectoris veniâ, veniâq; familiæ *τῶ Μακαρίτη* splendissimæ, breves in hoc ipso argumento ducemus lineas, dicentes: quod Rigæ A. 1634. d 26 Febr. natus, in civium Gymnasii numerum A. 54. cooptatus, quatuor admodum annos ibidem egerit, atq; sub umbone Clar. Richmanni Phil. P. P. de Prima rerum materia responsâ dedit publicè, haudq; multò post Oratione quâpiam Viros, ex omni ordine præstantissimos, lue pestiferâ patriam acerbè infestante absumptos, ab oblivione liberaverit. Post illum nemo vel ex docentium vel discipulorum choro in solemnî Acroaterio isto per bis denos annos est auditus. Anno enim 56. famigerabile illud Musarum Sacrarium feralis bellorum clausit tumultus & ex bello dura proventuum inopia & tandem dira lues. Anno vero 77. renovatum nitidissimè & jam introducendum, truculentò illò à biga perditissimorum hominum*

num incendiò ubiq; per urbem excitatò deletum, absumptum; usq; dum pristino suo restitueretur nitore, & restaurata inauguraretur A. 78. d. 20. Aug. quò ipsò ò *Μακαρίης*; noster prius A. 77. ab Amplissimo Senatu legitimè jam vocatus ad Eloq. & Histor. Professionem, *Orationem suam, ut vocant, Auspicalem, de Contubernio Eloqventia & Historia* habuit; sicquè, qui abiens ludi illius fores quasi occluserat, easdem reterabat. Prius tamen ingenii sui dotes per peregrinationes excoluerat, siquidem A. 58. ad Acad. Juliam profectus, sub Excell. Frid. Calixto *Sexties de præcipuis Religionis nostræ capitibus publicus disseruit Respondens*. Triennio commoratus excursionem ad vicina loca fecit, tandemqve post reditum A. 61. planè valedixit, Darmstadium venit, magniqve nominis Theologi Mentzeri Bibliotheca usus liberè *Disputationem de Justificatione conscripsit, quam Giesse, Moderatore Summe Rev. Habercornio, habuit*. In peregrinatione varias lustravit regiones, Germaniam superiorem & inferiorem, XVII. provincias, Sveciam &c. variosqve famigeratissimos omni eruditione excellentissimos & vidit & audivit & invisit Viros, imò & eorum consortio familiarissimè est usus; Academias XXI. partim inhabitavit, partim lustravit, in quibus & informatione & favore & amore præstantissimorum fruitus est Virorum, quibus nec terra unquam doctiores progenuit, nec sol) eruditiores unquam vidit, nimirum Oracula illa sapientiæ humanæ, ex quibus & doctissimi semper aliquid discere poterant, quales erant: Hanekenus, Schuppius, Conringius, Mislerus, Straußius, Dilherus, Felwingerus, Königius, Ursinus, Osiander, Schmidius, Bebelius, Dannhawerus, Boecklerus, Spenerus, Hornbecius, Coccejus, Hornius, Gronovius, Voetius, Leusdenius, Arnoldus, Marsius, Müllerus, Langius, Geierus, Emporagius, Heinsius, Loccenius, Schefferus, aliqve longè plures, ne dicam de amicis quos sibi conciliavit; quos inter Rev. noster Fechtius, Vir ad miraculum usq; humanissimus, nomen meretur Beato Viro quàm amicissimū. Quid multis? testantur vel soli ejusdem editi Libri de frequentissimo atq; florentissimo Beati nostri cum eruditissimis quibusq; Viris literarum commercio, de quibus Morhof. l. c. *Vix uni homini tam vastum argumentum exhaurire licet, quod adedò operosum est & literarum commercia penè infinita postulat*. Hæc ratione à Patriæ laribus octo integros annos absens, Annoq; 1666. rediens, privatus per aliquot annos vixit, scripta congerens in publicum quondam profutura, qualia sunt, quæ jam prodire: *Memoria Theologorum nostri Seculè Clarissimorum renovatæ Decades VI. A. 74. JCtorum Decades V. A. 76. Medicorum Dec. II. A. 76. Philosophorum, Oratorum, Poëtarum, Historicorum*

rum & Philologorum Decad. IX. A. 77. adhuc Theologorum centuria A. 85. singula Francof. in VIII. Repertorium Homileticum (ss.) Dantisci A. 82. Repertorium Biblicum primum Francof. A. 82. deinde Riga A. 89. Diarium Biographicum Tom. I. Dantisci A. 88. Tom. II. Rige A. 91. singula in IV. Tertium Diarii Tom. B. Dn. Horniceus in Program. Exequiali (cui & ego in hujus vitæ descriptione multa debeo) superesse in schedis B. Auctoris dicit. Programmata ab initio vitæ usq; ad mortem typis excudenda dedit varia. De iis quæ olim promisit, recenseri merentur quædam ex literis ad Excell. Dn. D. Königium A. 80. Mense Aug. datis quorum tenor hic est: Nonnulla, quæ in Plinii Panegyricum & de Scriptoris Latinis Græcis, commentatus sum publicèque lectionibus exposui &c. paulo post: Fortè, si istis opusculis aliquot annorum cura accederent secunda, typis committere baud recusarem &c. Meditatus quoq; est Viros in Patria scriptis Claros, quod propositum morbus sat diuturnus indeq; fatalis hora impedivit; quapropter nonnulla, quæ superfuere, ex usitata Præ-Nob. Dni (heu quondam!) Nagelii, Senatoris Patriæ meritissimi, Patroni itidem nostri etiam post cineres colendi, liberalitate pertransiere ad Dn. M. Horuceum b. m. qui pauca illa & ob ætatem & morbum à B. Wittio collecta sese proditura affirmabat. Verùm & hujus Viri præclara conamina mors præoccupavit inopina. Quum itaq; Wittenius noster Celeb. non adeò sibi, quàm orbi literario vixisset aliquam diu, accidit, ut, cum primum A. 92. ardor febrilis omnes penè vires ejus esset depopulatus, ut inquam, A. 95. d. 4. Jan. librum ex Bibliotheca altè depositum deprompturus, sellâ, cui insistebat, malè fidâ, in sinistrum latus gravi procideret lapsu. Quò non solum corpus ejus concussum debilitatumq; verùm & memoria passa detrimentum, licet testudineo aliquantisper vacillantique gradu repens, nos auditores, interq; eos me quandoq; solum præsentem, in ædibus suis erudiret: tandem tamen, langvore deficiens, obiit Gymnasii Senior A. 96. d. 22. Jan. æt. 62. off. 19.

(ss) Ad cujus methodum M. Christian Gottfried Gräfen itidem Repertorium aliq; quod Homileticum adornandum præteritis anni 98. nundinis autumnalibus promisit.

S. X. Vidimus itaque hæctenus Eruditos aliquos, qui Rigæ eruditionis suæ dederunt specimina: specimina quoque ipsa, nullò tamen additò de iisdem Judiciò, quippe quod ingenioli nostri non permittebat immaturitas, vidimus. Nil itaque mihi quidem superesse videtur, quàm ut B. Lectorem compellem quàm humanissimè, velit hoc quicquid laboris in meliorem interpretari partem. Si verò vel nomen ipsius his ipsis in pa-

ginis conspici non detur, vel scriptâ non omnia adducantur: id ipsum, rogo, non mihi, sed ignorantia: planè invincibili tribuat, quæ extra patriam constituto non permittebat in omnium pervenire notitiam. Disputationes à Respondentibus habitas allegare integrum non fuit, ne in Præsides, qui ut plurimum easdem elaborant, peccare viderer. Ratio igitur instituti nostri jam liquet; si vel tribus in posterum verbis monitus fuero, unicuique, ut decet, in seculuris per DEI gratiam conaeminibus, assurgam quàm lubentissimè, promptissimè, daturus fortean Livoniam extra Livoniam Literatam. DEUS verò T. O. M. qui facit ut ossa iustorum in locis suis revirescant, & nomen eorum quasi permutatione renovetur in filiis eorum, qui gloriam adepti sunt; (tt) gratiam suam largiatur benignissimè, ut studia graviora, quæ declinare pedetentim videntur, in dies magis magisque revirescant, quò sanctissimi nominis sui gloria amplietur in seculorum secula, Eruditiqve sint in memoria sempiterna Amen!

(tt) Vid. præfat. Resenii in Inscripti. Hafn. §. 4.

ADDITAMENTA.

Fabere Grammaticè quidem poscit dativum; apud cordatos verò candidosq; Viros dativus non adèò observatur.

Usus Musices in Ecclesia est conservandus; non tamen apodicticè necessarius.

Summum Bonum quidem non consistit in bonis fortuna; pertinent tamen eadem etiam ad S. B. obtinendum.

Virtus quidem non cadit in DEum; non tamen repugnat DEum nominari fortem beneficium &c.

Divitias contemnere est laudabile; possidere tamen easdem salvâ conscientia Christianus potest.

Mercatura non competit Nobilitati; non tamen ejusdem bonori derogat & emere & vendere.

Polygamia est illicita; multas tamen ducere uxores non implicat.

Castigatio Rusticorum Livonicorum (das so genannte Geißeln oder Obâsten) non adèò est licita; potest verò tolerari.

Discordia in familia aperta sunt illicita; leves verò contentiunculas inter servum & servum, ancillam & ancillam, & reciproce, à Patre familias quandoq; dissimulari, est ex utilitate ipsius.

D.

Clarè

Clarè docto
DN. RESPONDENTI
AUTORI,

Post Disputationem me Moderatore habitam , denuo
de Riga literata disputaturo
Feliciter!

P Ergo * manu facili meritas Tibi scribere laudes,
Quando piâ *pergis* * scribere clara manu.
Sed plures Tibi mox laudes , cui *pergis*, Amice,
Grata manus laudes scribere , Riga dabit.
Ominor interea ; si sic perrexerit usque
Gnava manus Tua , Vir nomine * *magnus* eris.

* *Phragmenius* :

Anag. asp. exp.

Manu pergis.

I permagnus.

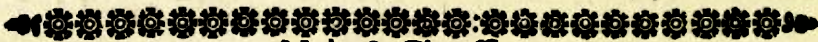
LMQ;

inter occup.

A. D. HABICHHORST, D.

FCtis Th. Senior hodieq;

Decanus.

Nob. & Clarissime

DN. PHRAGMENI.

Postquam scholas meas publicas privatasque frequen-
tare cœpisti, Optime Phragmeni, ex indefesso illo ar-
dore , quem in auscultando mihi præbuidisti, atque ex
acri judicio, quod in disputando differendoque subinde Te
adhibuisse animadverti, è vestigio collegi , non in infimis
tantum Te consistere haud velle, sed & supra mediocrita-
tem ad altiora aliquando enisurum esse. Quæ spes adeò
me non fefellit , ut jam collectam indefessâ industriâ disser-
tationem, quâ literarum gloriam almæ patriæ Tuæ is af-
fertum , in publicam cathedram protrudas, pietatem er-
ga

ga eam , quæ Te genuit , tertam & observantiam erga e-
jusdem Antistites , summô laudatissimôqve studiô demon-
straturus. Noñ poteras eqvidem vel animo Tuo , ad præ-
clara quælibet concitato gradu tendenti , vel præsentî vitæ
Tuæ conditioni , dum in aliorum exemplum tantâ severi-
tate officium Tuum facis , vel deniqve famæ Tuæ , in pa-
triam evoluturæ , magnosqve in illâ & de Rep. immorta-
liter merentes viros ad favorem benignitatemqve studiis
Tuis exhibendam Tibi conciliaturæ , rectius consulere ,
DEus quoqve , qvi mentem amat sedulam & rei suæ stre-
nuè invigilantem , cujus ut gloriam olim in Ecclesia imma-
culatâ verbi sui notitiâ promoveas , omnem nunc lapidem
moves , qvi animi Tui , nihil sine ejus invocatione & exo-
rata Spiritus sui gratia facientis , integritatem respicit , eos
Tibi ubiqve largietur successus , qvi & nomini suo sint glo-
riofî & Dominico olim cœtui salutare. Nec deerunt quo-
qve tam honestis conatibus Patroni Tui , quos venerabun-
do semper pectore fers in oculis , qvi in Te , aliosqve Tui
in hac Academia nostra similes liberalitatis suæ , nunquam
satis laudatæ , fontes derivando , plantas ferent posteritati
profuturas. Eam planè fiduciam pono in excellentissi-
mum gravissimumqve RIGÆ Tuæ Theologum , DAVI-
DEM CASPARI , Amicum meum quondam Academi-
cum , qvi ne nunc quidem amorem erga me suum depo-
suit , quiqve ut cum venerando Sene , D. JOANNE BRE-
VERO , Socero suo , in Ecclesiæ , Tuumqve & concivium
Tuorum solatium quam diutissimè superfit , enixissimè
opto. Vale , PHRAGMENI doctissime. Scr. in musæo ,
d. X. Maji MDCXCIX.

T.

JO. FECHT. D. P. P.

Consist. Duc. Adf. & Distr. Ro-
stoch. Superint.

Ingenii quis dona Tui memorare decenter
PHRAGMENI nec non fat celebrare queat?
A Te profertur copiosa scientia rerum
 Ob quam Philosophus Theologusque cluit.
Talem Te ingenii monstrant monumenta subacti,
 Queis volitare queas docta per ora Virum.
Te sobolem natumque suum Livonia novit,
 Te quoque posteritas, si qua futura canet.
Dona sua in nobis, qui multiplicata coronat,
 Is bonus atque favens tale serenet opus.
Sic tandem veniet, quâ non sperabitur hora,
 Laurea, quæ frontem cingat honore Tuam.

*Pauca hac in honorem Eruditissimi DNI. AU-
 THORIS, Auditoris, Amici & Consalini sui
 estimatissimi adscribere voluit*

CASP. MATTH. Müller/
 D. P. P.

Nobilissime ac Clarissime

DN. PHRAGMENI,

Fautor ac Amice singulariter amande ac colende!

Biennium jam effluxit, quô meo sub quali qualicun-
 que Præsidio disputationem Theologicam super di-
 ctum difficillimum Jes. LXIII, 1. sqq. de Victore ab
 Edom sine socio, sociaque torcular calcante publicè defen-
 disti, & quidem perquam feliciter cum applausu totius
 Auditorii, quod non tantum ingenium promptissimum; sed

&

& judicium certè optimum in te mecum mirabatur. Ecce jam novum Eruditionis solertiæqve Tuæ non vulgaris; sed revera curiosæ, specimen, propriò Marte ex toto à te compositum, quo ad exemplum multorum aliorum de Orbe literario meritissimorum, Perillustris ac dulcissimæ Tuæ Patriæ Literatos, eorumqve scripta publicè recenses, publicæqve ventilationi exponis. Labor certe hic est, qui egregiè te, Optime Phragmeni, de novo commendabit non tantum Eruditis omnibus, qui hâc ratione de literatis longè diffitarum quoqve regionum informantur; sed & inprimis Perillustri Tuæ Patriæ, ejusqve Proceribus Patronis ac Præceptoribus Tuis colendissimis, qui jam videbunt, qualem hætenus polierint, qualem nutriverint? Barbari quidem Philosophi olim soliti fuere dicere: *كلما تغرس في الغدائي ينفعك تغرس ابن ادم يفسدك* i. e. *Quicquid plantaveris in horto, utilitatem tibi afferet: at hominem si plantes, is eradicabit Te.* Tu aliter te exhibes Amice optime, illos, qui te plantarunt non eradicans; sed illorum gloriam potius quærens. Imo & posteritati Te commendabis, quæ & optimum tuum nomen tandem aliquando Rigæ Literatæ inseret. Ego interim animitus tibi gratulor de egregiis animi dotibus, Benignissimum illud Numen easdem in te servet, ac indies augeat. Sic certissimè spero, fore, ut optimum tandem Ecclesiæ ac Patriæ Tuæ Decus sis futurum, nec deerunt Patroni, qui his ingenii tui donis allekti, studiorum tuorum cursum quàm promptissimè secudent. Quod uti spero, ita & ex toto pectore Tibi apprecor. Vale, saveqve

Rostochii d. XVI. Maji,
Anno 1679.

Additissimo T.

PRÆSIDI.

D 3

Dum

DUm RIGAM pingis *Doctam*, patriosque penates
 Illustras; repetis mente manuque tuos.
 Et Patriam Scripto decoras, Charissime Civis,
 Laudibus & Patriæ condecorare simul.
 Sic tibi laus laudi est, honor hic tibi gignit honorem;
 Quem Patriæ licitô tactus amore paras.
 Scandis inoffensô pede claram lite cathedram,
 At licitâ; firmans, quæ placuere tibi.
 Hinc tibi crescit honos. Defendere namque juvabit
 Historiam *Riga*, non posuisse sat est.
 Vergat in insignem labor hic insignis honorem!
 Assurgat meritis gloria digna tuis!
 Perge modò dare LIVONIAM, quam pingere tentas:
 Sic erit æternum nominis inde decus.

Hæc pauca

*CLARISS. Disputationis Autori, Conterraneo
 suo Honoratissimo gratulabundi p:*

LIVONI.

Sonnet.

Behrtes Vaterland! das solchen Nah-
 men hat/
 Das so mit alle Recht **B**ehrtes **R**iga
 heisset/
 Und daher öffentlich wird in der Welt gepreiset/
 Beglücktes Vater-Land / berühmte Vater-
 Stadt!
 Das

Das Edle Riga ist / das rühmet dieses
Blat/

Weil es so grosse Reich' gelehrter Männer
weist/

Und derer auch hinfort noch immermehr verheisset/
Ja schon fast überall erzeiget in der That.

Wo nur Apollo wohnt / da siehet man auch blühen
Den Fleiß derjenigen / so deine Kinder seyn;
Die nach Gelehrsamkeit sich recht mit Macht be-
mühen/

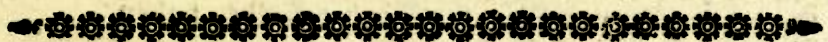
Daß dero Nahme kom' auch in die Zahl
hinein:

Weil er auch / liebster Freund / will einstend da-
hin kommen/

So hat er sich anjekt solch THEMA vorgenommen.

Dieses wenige haben aus Schuldigkeit besüs-
gen wollen ihres Gelehrtesten Freundes

COMMENSALES.

NEs ich dein Vaterland / liebwerthster Freund / gegrüßet/
Da hört und sahe ich dein Lob und deinen Fleiß/
Die Lehrer rühmten mir wie du allsietz geküßet

Der Muses Zeitvertreib und ihren sauren Schweiß.

Ich sah' aus Rosen Stock ein Specimen ankommen/
So vom gelehrten Riga allzeit gerühmet ward/

So vom gelehrten Riga allzeit gerühmet ward/

Nun da du ihren Ruhm zu preisen vorgenommen /

Machstu dich selbst berühmt / und rühmst nach kluger
Arth.

Drum

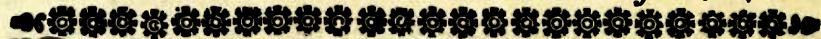

Drum fahre immer fort / laß deinen Fleiß erblicken /
 So wirstu demmahleins den grossen Nutzen spübrn /
 Der dir nach dieser Zeit dein Herze kan ergücken /
 Wann dich Apollo wird zur Ehren Stelle führen.
 Ich wünsche daß die Müß dir werde wohl belohnet /
 Und daß kein Neidhart dir zu Schaden mächtig sey.
 Laß auch die Freundschafts - Pflicht / so stets bey uns ge-
 wohnet /

Ganz unverändert seyn. Recht so es bleib dabey.

Schuldigst und wohlmeynend wolte sol-
 che geringe Zeilen dem Herrn *Auctori*
 zuschreiben sein beständiger treuer
 Freund

L. F. SPIES.

J. U. S.

 O recht GeEhrter Freund ! Er zeigt nicht sonder
 Ruhm

Die Zahl derjenigen / die stetes unverdrossen
 Sich in der Musen Reih' vergnüget eingeschlossen /
 Die dem Apollo sind ein wehrtes Eigenthum ;
 Ja die da höchstverdient durch ungemeyne Gaben
 In der berühmten Riß ihr Platz gefunden haben,
 Ich wünsche viel Glück der Edlen Vater - Stadt /
 Die ist der ganken Welt so brave Männer zeuget /
 Die selbst Minerva hat an ihrer Brust gefäuget :
 Ich wünsche Wehrtester Ihm auch dieselbe Pfadt !
 Doch was ! was wünsche ich / da dieser Tag uns lehret /
 Wie Er die Buchstab P. selbst im Register mehret.

Dieses schrieb seinen wehrten Herrn Landes-
 Mann zu Andencken Seiner.

JOH. NICL. V. VESTRINGEN.

